

Игиликтүү коомдук кыймылдардын сегиз баскычы

The Eight Stages of Successful Social Movements

Bill Moyer

Adapted from a chapter of Bill Moyer's book
*'Doing Democracy: The MAP Model for
Organizing Social Movements'*

Translation: Bakytbek Tokubek uulu,
February 2018

Игиликтүү коомдук кыймылдардын сегиз баскычы

Билл Мойер

1-БАСКЫЧ: Жөнөкөй убакыт

Көйгөй бар, бирок ал жөнүндө коом билбейт.

Элидик кыймылдар:

- Атуулдар жана реформа ролдору
- Жөнөкөй институцианалдык каналдарды жана усулдарды колдонуу (шайлоо, соттор)
- Кадимки кампания өткөрүүчү топторду колдонуу же түзүү
- Ийгиликке азыраак ишенүү
- Нааразычылык пикеттер азыраак жана катышуучулардын саны аз, элден көп колдоо жок

Бийлик ээлери

- Бийлик колдорунда жана алар зомбулукту жашырышат
- “Расмий” саясат коомдун баалулуктарын колдобостон, “иштеп жаткан” саясат мыйзамдарды бузат
- Көйгөйлөрдү коомдун көңүлүнөн башка жакка буруп, күн тартибинен алыс кармайт

Коом:

- Көйгөй жөнүндө билбейт
- Бийликти жана бийлик ээлерин колдойт
- 15% дан азы саясаттын алмашуусун каалашат

Тузак:

- Система көйгөйдү чече ала турганына ишеним
- Күчсүз сезүү

Максаттар:

- Уюмдарды, кыялдарды жана стратегияларды куруу
- Көйгөйлөрдү жана бийлик ээлеринин ролдорун документтештирүү
- Маалыматтарды алуу

Кризис (ушул кадам менен бүтөт):

- Жаңы аралашкан атуулдар эски кампаниялар жана расмий бийлик ээлери эч кандай жөнөкөй система аркылуу өзгөрүү алып келе албасына көздөрү жетет

2-БАСКЫЧ: Жөнөкөй институттардын иштей албастыгын далилдөө

Атуулдардын жаңы толкуну, оппозициялар расмий институттар/каналдар эч нерсе кыла албасын жана өзгөртүүнү каалабасын далилдейт

Элидик кыймылдар:

- Реформа үчүн / атуулдук рол
- Бийлик коомдук ишенимди көрсөтө албаганын расмий түрдө каттоодон өткөрөт
- Ар кандай кампанияларды өткөргөн адамдар жана жаңы атуулдар чогуу иштеше башташат
- Жаңы атуулдар жана эл менен байланышуу өсө баштайт

Бийлик ээлери

- Көйгөйлөрдү коомдон жана күн тартиптерден алыстатууну көздөшөт
- Оппозицияны коркутуп бюрократиялык багытта ишин

Тузак:

- Өзгөрүү жөнөкөй каналдар менен гана болоорун ишенет
- Күчсүз жана ишенимсиз седимде болот

Максаттар

- Расмий институттардын иштей албастыгын аныктап, аны документтештирүү жана бийликтин ишенимден кеткендигин аныктоо
- Оппозицияны мыйзамдуу түрдө куруу (кийинчээрек булар утушу мүмкүн)
- Оппозициялык уюмдарды, башкаруучуларды жана

<p>улантат</p> <p>Коом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көйгөй жөнүндө дагы эле билбейт - Бийликти жана расмий саясатты колдошот - 20% дан азы саясаттын алмашуусун каалашат 	<p>эксперттерди түзүү</p> <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Атуулдук активисттер бийлик ээлери жана жөнөкөй коомдук институттар коомдук ишенимди бузуп жатканын билишет жана өзгөрүүнү алып келүү үчүн башка парламенттик саясий кыймыл керектигин аныкташат
<p>3-БАСКЫЧ: Шарттардын бышып жетилүүсү Абалдын чыныгы оорлошу, көйгөйдүн ачыкка чыгуусу. Элдер бул шарттарга каршы чыгуусу күч алып, инситуттарга, бийлик ээлерине жана эски кампанияларга кашы чыгат.</p>	
<p>Элидик кыймылдар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Атуулдар, козголоң жана реформа ролдору - Атуулдардын тобу саны жана көлөмү жагынан өсө баштайт - Эки жакка барып уюштуруучулар оппозицияны таң калтырышат - Зомбулуксуз күрөшүү аз-аздан башталат - Кээ бир прогресивдүү коом утат - Мурдагы байланыштар жана топтор биригишет <p>Бийлик ээлери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дагы эле өздөрүн коопсуз сезишет жана саясатын элге тартуулашат - Чечим чыгарууну жана институционалдык каналдарды башкарышат <p>Коом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көйгөй жөнүндө дагы эле билбейт - Бийликти жана расмий саясатты колдошот - 30% дан азы саясаттын алмашуусун каалашат 	<p>Тузак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Күчсүз жана ишенмсиз седимде болот - Стратегиялык пландардын жок болуусу <p>Максаттар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коомду окутуп, аларды колго алуу - Элди жаңы кыймылга даярдоо - Жергиликтүү, кичинекей кыймылдардын көбүрөөк болуусу <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Эл жөнөкө системага жана көйгөйлөргө жинденишет. Бул кийинки кадамга шарт түзөт
<p>4-БАСКЫЧ: Күч алуу</p>	
<p>Элидик кыймылдар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Эффективдүү көтөрүлүш ролу - Болуп жаткан окуяга жооп кайтаруу - Чоң улуттук жыйындар / көптөгөн жерлерде зомбулуксуз күрөшүүнүн / элдик күрөшүүнүн орун алуусу - Түз кыймылдан жаңы кыймылдын пайда болуусу - Кыймылды иштетүүгө жаңы уюмдун пайда болуусу - Формалдуу эмес уюмдун түрү - Тез өзгөрүүгө үмүттүн жана энергиянын пайда болуусу - Эски кампаниянын мүчөлөрү жаңы козголоңчуларга каршы болуусу <p>Бийлик ээлери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жаңы оппозицияга жана анын коомго маалым болуусуна таң калат - Көйгөйдү коомдун күн тартибине 	<p>Тузак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реалдуу эмес күтүүсүз жагдайлар утат - Козголоңчулар арасында “бардыгы бардыгын чечет” дегендей, идеологиянын жоктугу күчөйт - Көйгөлөрдүн бөлүнүшү <p>Максаттар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көйгөйдү коомдун күн тартибине коюу - Жаңы элдик кыймылды түзүү - Коомдун оюн билим жана маалымдоо аркылуу утуу - Көпчүлүк каалаган баалуулуктарды белгилөө менен жаңы түзүлгөн кыймылды мыйзамдаштыруу <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Күч алуу баскычы эки жылдын аралыгында болот. Активисттер

<ul style="list-style-type: none"> - салуудан жыдып калат - Расмий булактарды күчтөндүрүүгө аракеттенет - Оппозицияны куугунтуктайт <p>Коом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көйгөй жөнүндө эл билишет - 40-60% азыркы саясатка каршы 	<p>пикеттердин мүмкүнчүлүктөрү аз экенин белгилейт. Көпчүлүгү позитивдүү өзгөрүү процеске өтүп, кээси мындай кыймылдан баш тартат, кээси 5-баскычка өтүшөт.</p>
<p>5-БАСКЫЧ: Кемчиликти моюнга алуу</p>	
<p>Элидик кыймылдар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Негативдүү козголоңчулар жана атуулдардын ролу - Тез ийгиликтин реалдуу эмес үмүтү - Пикеттерге токтоп калуусу, жинденүү жана кыймылдан баш тартуу - Армиядай көбүрөөк болуу <p>Бийлик ээлери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “кыймылдар жеңилди” деген чечим - “негативдүү козголоңчуларды” аныктап, кыймылдарга бөгөт коюу, провокаторлорду кийлигиштирүү <p>Коом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Негативдүү козголоңчулардын кыймыл-аракеттерин жектөө - Негативдүү козголоңчулардын кыймыл-аракеттеринен коркуу жана аларга ишенбөө, көптөгөн жөнөкөй адамдар кыймылга катышуудан баш тартышат 	<p>Тузак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кыймылдын ийгилигин көрүү мүмкүн эмес - Активисттер тоскоолдуктарга учурайт - Жинденүүлөр жана зомбулуктар күчөйт <p>Максаттар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ийгиликтин жана прогрессти билүү - Кыймыл 6-баскычка өткөнүн моюнга алуу жана керектүү ролго өтүү - Негативдүү козголоң тенденцияларына туруштук берүү <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Активисттер бул кыймыл ийгиликтүү болуп жатканын билишет жана 6-баскычка кошулушат. Кыймылдын күч алуусуна же жаңы кыймылдарга кошулуу.
<p>6-БАСКЫЧ: Көпчүлүк коомдук ой</p>	
<p>Элидик кыймылдар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коомдук өзгөрүү агентинин ролу - Анализди кеңейтүү, плюрализм, коалицияны түзүү - Көптөгөн жаңы топтор элге маалыматты жеткизүү менен алек - Жөнөкөй каналдарды колдонуу, ийгиликтер - Зомбулуксуз кыймылдар керек убакта жана жерде - “Атуулдук катышуу” программалары, мисалы жарандык дипломатия сыяктуу - Көптөгөн кичине максаттар жана кампаниялар <p>Бийлик ээлери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Элдик кыймылдарга ар кандай тоскоолдуктарды жаратат - Коомду коркутуп-үркүтөт - Жаңы стратегияны жана программаларды иштеп чыгат - Жасалма реформаларды жана тынчтык процесстерин жарыялайт - Элди коркутуу үчүн кризистик окуяларды ойлоп чыгат - Көбүрөөк бөлүндү болот <p>Коом</p> <ul style="list-style-type: none"> - Алтернативаларды күтүшөт 	<p>Тузак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Улуттук уюмдар жана адамдар кыймылда басымдуу бөлүгүн ээлешет - Реформаторлор абдан көп талашып-тартышат - Элдик кыймыл начарлап баратканына ишеним <p>Максаттар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көйгөйдү күн тартибинде сактоо - Коомдун оюн жеңе билүү - Активисттер келечектеги жеңишке жигердүү катышат <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бул жерде саясатты өзгөртүүгө макулдашуулар жүргүзүлөт - Бийлик ээлери алтернативаларды издешет

<ul style="list-style-type: none"> - Кыймылга каршы болушат - 60-75% азыркы саясатка каршы, жана көпчүлүгү алтернативалардан коркушат 	
7-БАСКЫЧ: Алтернативаларга жетишүү	
<p>Элдик кыймыл:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Агентти жана реформа ролдорун өзгөртүү - Ийгиликти баалоо жана оппозиция өзгөрүүнү талап кылат - Бийлик ээлеринин жасалма иш-аракеттерине каршы туруу - Керектүү учурларда зомбулуксуз күрөшүү кампаниялары орун алат - Алтернативаларды сунуштоо <p>Бийлик ээлери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бийлик ээлери элден алыстап, өзгөрүүгө дуушар болот - Бийлик ээлери акыркы иш-аракеттерин кылышат. Алар: а) өздөрү саясатты өзгөртүшөт б) шайлоо аркылуу саясатын өзгөртүшөт в) орундарын жоготушат <p>Коом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коркоондордон дагы өзгөрүүнү каалагандар көбөйөт - Көпчүлү эл бийлик ээлеринин актангандарына жана эски саясаттарына ишенишпейт 	<p>Тузак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Макулдашуулар абдан көп жана эртерээк - Кичине реформага жетишип, азыраак социалдык өзгөрү - Активисттер ийгиликтерин көрө алышпайт, бийлик ээлери өз ийгиликтерин айтышат - Оюндун бүтүшү көрүнүктүү эмес <p>Максаттар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Элдик кыймыл нагизги максатына жетет - Эл ийгиликти сезишет - Активисттер өз иштерин улантышып, максаттарына жетүү үчүн уюмдарды пайда кылышат <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Элдик кыймыл максаттарына жетишет – бийлик ээлери саясаттарын өзгөртүшөт жана узак убакытка калыбына келүү
8-БАСКЫЧ: Элдик кыймылдын уландысы	
<p>Элдик кыймыл:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реформатор ролу - Ийгиликти жоготпоо үчүн ишти улантуу жаа аны коргоо - Соккудан жоготууларды азайтуу - Кичи максаттарды жана жаңы көйгөйлөрдү эртерээк белгилөө <p>Бийлик ээлери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жаңы саясатка жана шартты кабыл алуу - Элдик кыймылдын ийгиликтерин өздөрүнө таандык кылуу - Жаңы мыйзамдарды жана макулдашууларды улатпай, жашыруун саясаттарын жүргүзүшөт <p>Коом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жаңы макулдашууларга жетишет - Жаңы ишенимдер жана күтүүчү жагдайлар пайда бошот. Мисалы Ветнам синдрому сыяктуу 	<p>Тузак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Болгону майда реформаторлорду жеңүү - Ишерди улантуудан жыдып калуу - Эл активист болууну токтотушат <p>Максаттар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ийгиликти жайылтуу - Кыймылды башка көйгөйлөрдү көтөрүп чыгуу менен уланта берүү - Ийгиликти билип аны майрамдоо - Элдик уюмдарды пайда кылуу <p>Кризис:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көпчүлүк активисттер башка көйгөйлөргө жана максаттарга кетишет. 8-КАДАМ улана берет. Мындай элдик кыймылдан коомго тийгизген таасири улана берет жана так бир максатка жетишүүгө караганда маанилүү

